

ΑΠΛΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ
ΣΕ ΔΥΣΚΟΛΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

ΓΙΑ ΤΟΝ

ΣΥΝ
ΕΡΓΑ
ΤΙΣΜΟ

ΚΑΙ
ΤΗΝ

ΑΥΤΟΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ

Συνεργατισμός; Αυτοδιαχείριση; Άγνωστες λέξεις;

Κι όμως, για κάποιες/κάποιους ο συνεργατισμός μέσω της αυτοδιαχείρισης είναι ένας διαφορετικός τρόπος να δουλεύουμε και να οικοδομούμε τις ζωές μας. Όχι ως υπάλληλοι κάποιων εργοδοτών, αλλά ως ισότιμοι συνάδελφοι, που έχουμε λόγο και δικαίωμα στις αποφάσεις που αφορούν την επιχείρηση/εγχείρημα που εργαζόμαστε. Ταυτόχρονα αυτό είναι μια πολιτική πρόταση, είναι επιδίωξη μιας άλλης καθημερινότητας.

Δηλαδή, τι, δεν υπάρχει αφεντικό; Γίνεται;

Και βέβαια γίνεται! Δεν είναι καθόλου αναγκαίο να υπάρχει ένα ή περισσότερα άτομα που να έχουν προσωπικό κέρδος έναντι όσων εργάζονται. Δεν είναι καθόλου απαραίτητο να υπάρχουν ιεραρχικές δομές για την λειτουργία μιας επιχείρησης. Μέσα από την εμπειρία μας αποδεικνύεται ότι μπορούμε να λειτουργούμε παίρνοντας αποφάσεις όλοι/ες οι εργαζόμενοι/ες από κοινού και ισότιμα. Γι' αυτό επιλέγουμε να οργανωθούμε στα εγχειρήματά μας με βάση τις αρχές της οριζοντιότητας, της αυτονομίας, της ιστιμίας και ισότητας μεταξύ των μελών και με γνώμονα όχι την παραγωγή κέρδους για κάποιον-ους, αλλά την βιωσιμότητα των εγχειρημάτων μας και τον αξιοπρεπή βιοπορισμό μας. Με άλλα λόγια επιλέγουμε να οργανωθούμε στο εργασιακό μας περιβάλλον με τρόπο που δεν θα αναπαράγει τις όποιες κοινωνικές ανισότητες έχουμε μέχρι τώρα βιώσει αλλά να προσπαθεί να τις εκμηδενίσει.

Και πώς γίνεται αυτό;

Είτε ξεκινώντας εκ του μηδενός ένα νέο εγχείρημα, με βασικές προϋποθέσεις:

- την ύπαρξη μελών με κοινούς στόχους, κοινή λογική, όρεξη για δουλειά. Αυτό αποτελεί το πιο βασικό βήμα.
- την ύπαρξη (δυστυχώς αναπόφευκτα) ενός αρχικού κεφαλαίου.
- υπομονή για τις απαραίτητες γραφειοκρατικές διαδικασίες που απαιτούνται για την έναρξη ενός συνεργατικού εγχειρήματος.

Είτε σε περιπτώσεις, όπως της BIOME, που οι εργαζόμενοι πήραν το εργοστάσιο στα χέρια τους. Η BIOME ήταν ένα εργοστάσιο που το εγκατέλειψαν οι ιδιοκτήτες του, αφήνοντας τους/τις εργαζόμενους/ες στον αέρα. Κατέλαβαν το εργοστάσιο και, μετά από πολλούς αγώνες το ανέκτησαν, ενώ η μάχη δεν έχει τελειώ-

σει ακόμα. Αλλά και εκτός Ελλάδας υπάρχουν αρκετά παραδείγματα επιχειρήσεων που πέρασαν στα χέρια των εργαζομένων τους. Πλήθος στην Αργεντινή, η Rimaflo στην Ιταλία, η Kazona στην Τουρκία κ.ά.

Παράλληλα στα ήδη υπάρχοντα συνεργατικά εγχειρήματα υπάρχει η αναγκαιότητα άρα και η δυνατότητα να ενταχθούν καινούργια μέλη που ενδιαφέρονται συμφωνούν και εμπνέονται από το συγκεκριμένο μοντέλο οργάνωσης εργασίας.

Και σε ποια βάση γίνεται αυτή η συμφωνία;

Πρώτα απ'όλα όλες οι αποφάσεις παίρνονται στη συνέλευση των μελών του εγχειρήματος στις οποίες γίνεται εξαντλητική προσπάθεια να λαμβάνονται οι αποφάσεις με συναίνεση.

- α) Όλα τα μέλη είναι ισότιμα, έχουν τα ίδια δικαιώματα και υποχρεώσεις, όλα έχουν λόγο στις αποφάσεις,
- β) Ίση αμοιβή για ισόχρονη εργασία
- γ) Δεν προσλαμβάνουμε υπαλλήλους. Όπως δεν θέλουμε αφεντικά πάνω από το κεφάλι μας ούτε κι εμείς θέλουμε να γίνουμε αφεντικά κανενός. Οι εργαζόμενοι/ες είναι και μέλη του εγχειρήματος,
- δ) Δεν υπάρχει ιδιοκτησία. Όλη η «περιουσία» ανήκει σε όλους/ες και σε κανέναν.
- ε) Δεν αποσκοπούμε στον ατομικό πλουτισμό. Θέλουμε να βιοποριζόμαστε αξιοπρεπώς. Εάν υπάρχουν οικονομικά πλεονάσματα επιδιώκουμε την ένταξη νέων μελών, τη μείωση των τιμών πώλησης των προϊόντων/υπηρεσιών, τη στήριξη αντίστοιχων εγχειρημάτων ή αυτοοργανωμένων κοινωνικών δομών και κινημάτων.
- στ) Ρατσιστικές, σεξιστικές, εθνικιστικές ή φασιστικές συμπεριφορές και απόψεις απαγορεύονται διά ροπάλου.
- ζ) Τα εγχειρήματα δεν είναι κρατικοδίαιτα! Επιδιώκουμε να έχουμε υψηλό βαθμό αυτονομίας από κρατικές, κομματικές, επιχειρηματικές ή άλλες θεσμικές εξαρτήσεις. Προσπαθούμε να σταθούμε στα πόδια μας, τόσο οργανωτικά όσο και οικονομικά, με βασικό κορμό τις δικές μας δυνάμεις, χωρίς εξάρτηση, με τη μορφή μόνιμης χρηματοδότησης ή άλλου τύπου προώθησης, από κρατικούς, κομματικούς ή επιχειρηματικούς παράγοντες.

Αυτό είναι που λένε «Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία»;
Όχι ακριβώς.

Ο όρος ΚΑΛΟ, όπως χρησιμοποιείται, τείνει να συμπεριλάβει όλες τις εναλλακτικές μορφές οργάνωσης της οικονομίας, από τον λεγόμενο Τρίτο Τομέα έως και τα συνεργατικά αυτοδιαχειριζόμενα εγχειρήματα, σχήματα και μοντέλα δηλαδή με κάποιες κοινές αξίες αλλά με αντιθετικές, πολλές φορές, μεταξύ τους πρακτικές.

Στην Κοινωνική Οικονομία λ.χ. υπάρχουν σχήματα που δεν αμφισβητούν την μισθωτή εργασία και την υπαλληλική σχέση ως μοντέλο οργάνωσης της εργασίας. Πολλά σχήματα που θεωρούνται ότι ανήκουν στον ορισμό-ομπρέλα της ΚΑΛΟ, δεν έχουν ως πρακτική, ως σκοπό και ως μέσο, για την επίτευξη των αξιών που προσβέδουν, την αυτοδιαχείριση. Αντίθετα βασικός κορμός της φιλοσοφίας και της πράξης των συνεργατικών αυτοδιαχειριζόμενων εγχειρημάτων μας είναι η έμπρακτη αμφισβήτηση της σχέσης μισθωτής εργασίας και η αυτοδιαχείριση.

Αυτοί οι όροι-ομπρέλα που συνήθως προσπαθούν να περιγράψουν κάτι το καινούργιο σαν «τάση», μερικές φορές γίνονται γενικόλογοι και δεν έχουν κοινή αποδοχή. Εμείς ίσως δεν μπορούμε ακόμα να δώσουμε έναν ορισμό που να μας ξεχωρίζει, μπορούμε όμως να πούμε ότι μιλάμε για ισότιμη συνεργασία και αλληλεγγύη, που αποκλείει τη σχέση εξαρτημένης εργασίας η οποία στην πράξη αναπαράγει σχέσεις εξουσίας, σχέσεις ισχυρών και ανίσχυρων.

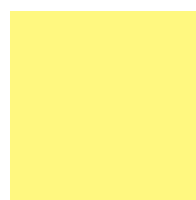
Ίσως να μας ταίριαζε το Συνεργατική Αλληλέγγυα Οικονομία. Το θέμα όμως δεν είναι ο όρος που μας περιγράφει για να μας ξεχωρίσει αλλά το να αποτελέσουν οι πρακτικές μας και οι διαδικασίες μας παραδείγματα ανταγωνιστικά ως προς τη «φυσικότητα» της καπιταλιστικής οικονομικής ταυτότητας που πλασάρεται ως η μόνη δυνατή.

Δηλαδή ακολουθείτε το μοντέλο των αγροτικών συνεταιρισμών;

Όχι! Τα μέλη των συνεργατικών δεν είναι συνεταιρισμένοι/ες ιδιοκτήτες/τριες, λειτουργούν με άλλες διαδικασίες. Δεν είμαστε ένωση προσώπων-ιδιοκτητών/τριών. Είμαστε εργαζόμενοι/ες.

Δηλαδή ως εργαζόμενοι/ες συμμετέχετε και στα σωματεία, σε απεργίες, σε κινητοποιήσεις;;

Ένας από τους βασικούς στόχους του συνεργατισμού είναι η

ενεργή συμμετοχή στο αυτόνομο εργατικό κίνημα και όχι στον γραφειοκρατικό συνδικαλισμό. Ως εργαζόμενοι/ες συμμετέχουμε/στηρίζουμε τις απεργίες και τις κινητοποιήσεις των σωματείων βάσης όπου και όπως μπορούμε (είτε με δράσεις, είτε με απεργιακά ταμεία κ.ο.κ.).

Λίγο πολιτικά δεν μας τα λέτε;

Μα μιλάμε πολιτικά! Δεν κάναμε όλη αυτή την προσπάθεια απλώς και μόνο για να «κάνουμε τη δουλίτσα μας». Ο συνεργατισμός, η αυτοδιαχείριση αποτελούν πολιτική πρόταση. Όπως δεν θέλουμε αφεντικά εκεί που δουλεύουμε έτσι δεν θέλουμε και την κοινωνία των αφεντικών που υπάρχει σήμερα. Θέλουμε και παλεύουμε μια κοινωνία ελευθερίας, ισότητας, δικαιοσύνης, χωρίς ταξικούς διαχωρισμούς. Μια κοινωνία όπου η εργασία δεν θα είναι σκλαβιά αλλά δημιουργία. Οι εργασιακές σχέσεις δεν θα είναι σχέσεις εξάρτησης αλλά σχέσεις ισότητας και εμπιστοσύνης. Μια κοινωνία που δεν θα καταστρέφει αλλά θα σέβεται τη φύση, που δεν θα είναι υποταγμένη στον καταναλωτισμό, αλλά η αφθονία των αγαθών της θα καλύπτει τις αληθινές ανάγκες μας και θα είναι για όλους και όλες μας. Εμείς αυτό που κάνουμε είναι να πειραματιζόμαστε χτίζοντας δομές αυτοδιαχείρισης της εργασίας στο εδώ και τώρα, προτείνοντας έναν άλλο δρόμο.

Γιατί Δικτύωση Συνεργατικών Εγχειρημάτων;

Αποφασίζοντας να συντονιστούμε φτιάξαμε τη Δικτύωση Συνεργατικών Εγχειρημάτων Αθήνας και λειτουργούμε από το 2012. Η λογική του συνεργατισμού δεν εξαντλείται μέσα στα δικά μας εγχειρήματα. Αποτελεί στοίχημα για μας η εξωτερίκευση και η επικοινωνία της συγκεκριμένης λογικής. Αν θέλουμε να έχουμε πιθανότητες επιβίωσης και επιτυχίας χρειάζεται συντονισμός, αλληλοβοήθεια, αλληλεγγύη, συνεργασία και συλλογική δράση παντού, που αποτελεί και το σύνθημά μας.

Πώς λειτουργεί η Δικτύωση;

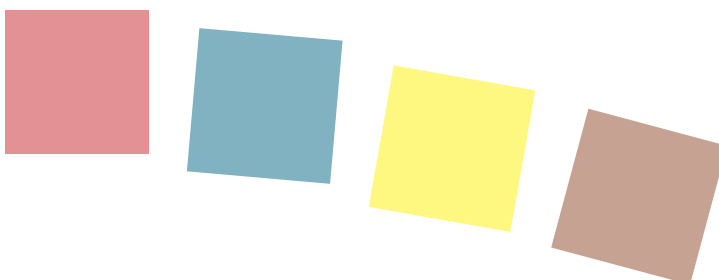
Με τον ίδιο τρόπο που λειτουργούν και τα επιμέρους εγχειρήματα. Μέσω των συνελεύσεων και με μεγάλη προσπάθεια για συνθετικές-συναινετικές αποφάσεις. Στις ολομελειακές συνελεύσεις συμμετέχουμε ως άτομα, αλλά και ως συλλογικότητες. Λέμε την προσωπική μας άποψη, αλλά έχουμε συζητήσει τα θέματα από πριν στις συνελεύσεις των εγχειρημάτων. Στο ενδιάμεσο μεταξύ δύο ολομελειακών συνελεύσεων λειτουργούν ομάδες εργασίας ή μάλλον για να ακριβολογούμε ανοιχτές μίνι θεματικές συνελεύσεις για διάφορα θέματα, οι οποίες επεξεργάζονται ζητήματα, φέρνουν προτάσεις στην ολομελειακή και διεκπεραιώνουν πρα-

κτικά ζητήματα της αρμοδιότητάς τους. Οι συνελεύσεις μας είναι ανοιχτές σε κάθε αντίστοιχο εγχείρημα που μοιράζεται τις αρχές μας, σέβεται τις διαδικασίες μας και εμπνέεται από τους σκοπούς μας, ανεξαρτήτως νομικού προσώπου. Αρχικά, τα νέα εγχειρήματα έχουν την ιδιότητα του παρατηρητή, μπορούν δηλαδή να παρακολουθούν τις διαδικασίες και να εκφράζουν τις απόψεις τους, αλλά όχι να συναποφασίζουν. Εντάσσονται ως μέλη στη Δικτύωση μετά από τη συμμετοχή τους σε τρεις συνελεύσεις και τη σύμφωνη γνώμη των υπόλοιπων εγχειρημάτων. Σε περίπτωση που κάποιο εγχείρημα παραβιάζει τις αρχές ενότητας ή επιδεικνύει αντισυμβατική συμπεριφορά, υπάρχει η δυνατότητα αναφοράς του θέματος στη συνέλευση της Δικτύωσης. Σε περίπτωση μη αλλαγής στάσης, όσο και αν επιδιώκουμε να μην συμβεί ποτέ, υπάρχει και η δυνατότητα αποπομπής.

Δηλαδή, τόσο εύκολος είναι ο δρόμος του συνεργατισμού;

Όχι, δεν είναι όλα τόσο ρόδινα. Υπάρχουν προβλήματα πολλά και ποικίλα, άλλωστε κανείς και καμία μας δε τα αρνήθηκε. Έχουμε αντιμετωπίσει όλα αυτά τα χρόνια (από το 2010 και μετά που ξεκίνησαν τα πρώτα εγχειρήματα) πολλά και διάφορα προβλήματα και ως επιμέρους εγχειρήματα και ως Δικτύωση. Τα κυριότερα προβλήματα εντοπίζονται στην οικονομική βιωσιμότητα και στις σχέσεις μεταξύ των μελών. Αρκετά εγχειρήματα δεν έχουμε καταφέρει να έχουμε το επίπεδο αμοιβών που θα θέλαμε. Ωστόσο κινούμαστε προς την κατεύθυνση του να βιοποριζόμαστε αξιοπρεπώς. Παράλληλα υπάρχουν δυσκολίες με διαφωνίες, συγκρούσεις, ενίοτε και τσακωμούς. Η νέα σχέση ατομικού και συλλογικού που προσπαθούμε να χτίσουμε είναι ένας δύσκολος δρόμος. Δεν έχουμε πάντα τη δυνατότητα να λύνουμε τα προβλήματα με εύκολο τρόπο γιατί δεν κατέχουμε έτοιμες λύσεις για όλα. Σε μια κοινωνία με την ανεργία στα ύψη, με τις εργασιακές σχέσεις διαλυμένες, με τον κοινωνικό ιστό σε αποσύνθεση, ο δρόμος που προτείνουμε είναι η συλλογική αντιμετώπιση των προβλημάτων από τα κάτω – από εμάς. Να οικοδομήσουμε τις ζωές μας με συλλογικό τρόπο στην εργασία αλλά και στη γειτονιά και παντού.

Άρα, συστήνετε να το δοκιμάσουμε;

Ανεπιφύλακτα. Μπορεί να μας ταλανίζουν μυριάδες προβλήματα, αλλά τα υπερκεράζουν οι χαρές μας! Όλα τα άτομα που συμμετέχουμε σε αυτά τα εγχειρήματα είχαμε και προηγούμενη εργασιακή εμπειρία. Έχουμε δει τη «γλύκα» και ξέρουμε πώς είναι. Είναι η πρώτη φορά που πηγαίνουμε για δουλειά χωρίς να βαρυγκομούμε. Η συντροφικότητα, η αλληλεγγύη, η αγάπη που βιώνουμε μέσα από το συλλογικό πνεύμα αλλά και η δύναμη που παίρνουμε από τον κόσμο που μας στηρίζει, μας αποζημιώνουν για τα όποια προβλήματα αντιμετωπίζουμε. Βρίσκουμε τρόπους τα προβλήματα να τα μετασχηματίζουμε δημιουργικά και να τα λύνουμε προς όφελός μας, αξιοποιώντας τη γνώση που παίρνουμε από τη συσσωρευμένη εμπειρία και την καθημερινή προσπάθεια.

ΕΙΜΑΣΤΕ

ΑΙΣ

ΙΟΔ

ΟΙ **ΕΣ** **ΟΙ!**

ΜΠΟΡΟΥΜΕ ΧΩΡΙΣ ΑΦΕΝΤΙΚΑ!

Δεν διαπραγματεύομαστε την αξιοπρέπειά μας
Συλλογικά οικοδομούμε τις ζωές μας

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2019

Από Κοινού: Ψυχοκοινωνική Ενδυνάμωση και Ψυχοθεραπεία || ΣΕ ΒΙΟΜΕ (πρατήριο Αθήνας)
Οι Εκδόσεις των Συναδέλφων || Συνεργατικό καφενείο «Το Περιβολάκι»
«Συν.Αλλ.Οις»: Συνεταιρισμός Αλληλέγγυας Οικονομίας || Κολεκτίβα εργασίας «Το Παγκάκι»